

kerülő többrendbeli törvényjavaslat letárgyalásának szükségessége miatt öszre marad. Nagyatádi Szabó István hétfőn reggel tér vissza a fővárosba.

A ceglédi választás.

A ceglédi kerületben 29 én lesz a választás. Az ébredők nagy akciót fejtenek ki a maguk jelöltje érdekében, de úgy látszik eredménytelenül. A kormány jelöltje Pálffy Dániel volt nemzetgyűlési képviselő, akinek támogatására holnap Ceglédre utaznak Bartha Andor, Petrovich György, Perlaky György és Fráter Pál nemzetgyűlési képviselők. A jövő vasárnap népgyűlés lesz Cegléden, melyen részt vesz Bethlen István gróf miniszterelnök a kormány több tagjával.

Nagy Emil reformja

Nagy Emil igazságügyminiszter a következő nyilatkozatot tette:

— A büntető anyagi és alaki jog reformjáról szóló javaslatot a tegnapi minisztertanács részletesen letárgyalta. A javaslat egyes szakaszait áldogozva a jövő heti minisztertanácsra végleges formában terjesztem elő.

Az angol kormánynyilatkozatok hullámai.

Berlinben Baldwin beszédének fogadtatását keresztezte Barmen megzúllásának híre. A berlini sajtó úgy érzi, hogy a megszállás Poincaré válasza az angol miniszterelnök beszédére és a Vorwaerts véleménye szerint Baldwin éppen akkor beszélhetett, amikor Poincaré már előremasírozott. Baldwinnek azt a tervét, hogy a német jegyzékre adandó választ elküldik a többi szövetségeseknek, a döntés elhalasztásának tekintik, mely a francia politikának kedvez. Ehez a felfogáshoz közelednek a kormánykörök is, melyek egyébként eddig minden nyilatkozatot megtagadtak, mert még nem érkezett meg Baldwin és Curzon beszédének hiteles szövege.

Párisi illetékes politikai körökben még mindig megoszlanak a vélemények arra vonatkozólag, hogy a kormány milyen álláspontot foglaljon el Baldwin jegyzékével szemben. A francia kormány, mint ismeretes, makacsul kitart álláspontja mellett, amely szerint Franciaország addig tárgyalásokba nem kezdhet, amíg a németek passzív ellenállása teljesen öszre nem török.

A francia kormány még semmiféle közlést nem kapott az angol választervezet tartalmáról.

A törvényjavaslat az egész büntetőjogi komplexumot és a legutóbbi idők alatti érezhetővé vált hiányokat kívánja kipótolni. Általában a közigazgatási hatóságok kompetenciájának a jog területén való megszüntetésével, a bíróságok fejlesztése útján a büntetőtörvénykönyvet a nyugateurópai értelemben véve kívánja regenerálni a javaslat. A sajtót illetően a törvényjavaslat elsősorban feltétlenül szigorítja a rágalmazási és becsületügyeknél a büntetés mértékét, másfelől a sajtóeljárást kívánja mindenekelőtt a lehető leggyorsabbá tenni. A sajtójogi felelősség tekintetében a javaslat semmi újat nem tartalmaz. Erre vonatkozólag teljesen a mai állapot marad érvényben. A sajtójogi igazgatásokkal szemben a javaslat külön intézkedést nem tartalmaz. A kolportázsjog megvonása és a lap beszüntetési joga a belügyminiszter hatáskörében van, egészen bizonyos, hogy a kormány látja, hogy a bíróság az igazító cikket a legrövidebb időn belül meg tudja torolni, ha a bíróság ebben a tekintetben minden nehézség nélkül meg fog felelni feladatának, egészen bizonyos, hogy a független bíróság közmegegyezést keltő ítéletére fogja bízni az erősebb rendszabályok alkalmazását.

Francia hivatalos körökben hangoztatják, hogy az angol nyilatkozat francia-barát hangja ellenére is fennállnak a véleménykülönbségek.

Pertinaxot, az Echo de Paris ismert munkatársát Londonba küldte ki lapja, hogy onnan küldjön jelentéseket a német jegyzékre készülő angol válasz felől. Pertinax eddig a következőket jelentette lapjának:

— A német jegyzékre adandó válasz szövege körülbelül teljesen elkészült. Az angol válasz három főpontra fog foglalkozni: 1. Az 1921 május 9 én megállapított fizetési módzat megváltoztatása, új fizetési módzat megállapítása. 2. A szövetségesek kezükbe veszik a Németországban eszközrendő pénzügyi reformok keresztülvitelét. 3. A passzív ellenállás feladását Anglia, mint szerződés szerinti ellenértéket követeli a felsorolt könnyítésekért.

Londoni jelentések szerint az angol kormány csak a jövő szerdán fog a német jegyzékre adandó válasszal foglalkozni. Azt hiszik, hogy a választervezetet csüörtökön küldik meg az egyes nemzeteknek. Ezt az új készedelmet azzal magyarázzák, hogy az angol minisztereknek még sok minden kérdést kell előbb elintéznük.

A Petit Parisien londoni jelentése szerint az

angol választervezethez kísérőjegyzéket csatolnak, amelyben az angol kormány ismerteti a békeprobléma megoldásának különböző lehetőségeire vonatkozó nézeteit.

Az angol munkáspárt végrehajtó bizottsága ma tartott ülésen határozati javaslatot fogadott el, amelyben Baldwin kijelentését a legnagyobb mértékben helyesli, visszautasít minden kísérletet, amely arra irányul, hogy a franciák és angolok között ellenségeskedést szítsen. A határozati javaslat végül a két ország egyetértő együttműködése mellett szállt síkra.

A Reuter Iroda jelenté Washingtonból: Illetékes helyről közzétett nyilatkozat kijelenti, hogy a washingtoni kormány angol hivatalos személyiségek nem kérdezték meg a Németországnak adandó angol válasz ügyében. Hivatalos körök nem hajlandók nyilatkozni az angol kormány álláspontjáról. Általában az a nézet uralkodik, hogy Baldwin fejtegetései azt jelentik, hogy valamilyen kísérletet kell tenni, hogy kivezető utat találjanak a jóvátételi nehézségek-ből, még pedig közös nemzetközi akció útján.

A düsseldorfi francia főparancsnokság vezénylő tábornokának július 12 iki rendelete szerint valamennyi düsseldorfi újság köteles naponként a márkának, valamint a n-yorki, londoni és amsterdami devizáknak árfolyamait közzétenni. Ennek megtagadása esetén az újságokat beszünteteli.

Nyugatmagyarország tartományi költségvetése.

A nyugatmagyarországi tartománygyűlés tegnap kezdte meg az 1923. évre szóló tartományi költségvetés tárgyalását. Steingall tartományi főnökhelyettes, előadó utalt arra, hogy az 1922. év végén lehetetlen volt költségvetést előterjeszteni. Nyugatmagyarország eddigi jövedelme igazolja, hogy Nyugatmagyarország életképes. Az előadó tiltakozott az ellen, hogy a pinkafői vasutakat beszüntessék. Az általános vita során Gangl (keresztényszocialista) tartománygyűlési képviselő kijelentette, hogy a tartományi költségvetés a tartomány valamennyi pártjának a kompromisszumát jelenti, pártja tehát megszavazza a javaslatot. Hangsúlyozta továbbá, hogy a tartomány székhelyének kérdését lehetőleg hamarosan meg kell oldani. Vass (parasztszövetség) képviselő azt kívánja, hogy az adóprést ne szófolják oly magasra, amikor a lakosságot a legutóbbi politikai események következtében veszteségek ériék. Leser tartományi főnökhelyettes bírálat alá vette a szövetségi kormányt.

Régi szegedi típusok.

— Irta Könyves Károly. —

A modern kultúra izlésben, divatban és felfogásban fölöttébb egységesít és egyformásító hatása leköszörűli rólunk az egyéni vonásokat. Emiatt kezdenek kiveszni közülünk az egymástól eltérő, önálló egyéniségek és eredeti, feltűnő alakok, szóval a típusok.

Nem így volt ez régen a magyar városokban: Szegeden, Komáromban, Debrecenben, Miskolcon és Vásárhelyen s az ilyen nagy városok társadalmában, az egyes foglalkozási ágak szerint, meg voltak az eredeti, egyéni vonások, feltűnő sajátosságok, amik eltérő gondolkodást vittek az életbe, miután az akkori kultúra nem szorította békóba viseletben, modorban és szokásokban az embereket.

I.

Régi időkben, amikről az írárok szólnak, az ősi Szegeden is meg voltak a jellegzetes, tipikus emberek, urban és parasziban, mészárosok, csizmadia, halászok, kutászok, de még a harangozók és bakterok között is egyaránt.

A régi szegedi tanácsban, hatalmas, tipikus egyéniség volt Temesváry János József főbíró, aki fiatal korában, Rákóczi lobogója alatt, a ráckergető szegedi kurucok sorában vitézkedett, sorban pörkölte ki a határőrzd rácokat a Maros mellett lábakon álló, hegyes, típusos nádgóréikből, amiket az ellenünk küzdő szláv granicsárok csordáknak hitak a magyarok után.

A fiatal Temesváry, akinek még a legénytoll is alig pelyhedzett az állán, nagy passzióval, örökös életveszély között üzte a rác gyékénykunyhók folyujtogatását, mert nem

közönséges gyönyörűség volt az a látomány a kuruc lelkeknek, amikor a fojtogató füstben álmukból felriadt rák bestiák, akikhez képest a skalpoló sziu-indiánok kegyes angyalok voltak, a sístergő, ropogó, lánggal égő nádkunyhókból eszeveszelten kiugráltak s a közeli fűzesben meglapult kurucok pedig lepuskázták őket.

Amikor 1711-ben a szatmári béke kiütötte a fegyvert a kurucok kezéből s a tárogatók és török sipok muzsikája és a táncos kurucoknak szilaj hévvel jári toborzójuk dobantása elmulott a szegedi hadi lakozásokban, akkor Temesváry János főjegyző uram észszel és a város ősi kiváltságleveleiből kovácsolt fringyiával vitézkedett a kapzsi és erőszakoskodó császári katonatisztek és adószedő német publikánusok ellen.

Az éles ollu főjegyző kiválképen a nadálytermesztető Cometh József szegedi kamarai inspektornak volt valóságos láncos buzogánya, akinek adózásban és vámszedésben gyakorolt módszeréhez képest az utolsó szegedi török basa szisztémája anyagi vigasságnak bizonyult.

Különösen bántotta Temesváry uramat az, hogy ez a daruhátú, csókaórru, pisztolynadrágban és kancza-mentében járó, lipántos haju és oltott lábú, franciából osztrákba átvedlett kamarai felügyelő rosszmájú jelentéseiben a szegedi tanácsot öökösen mocskolta, minéltépésben hajbókólni nem akaró, izlésnélküli, modortalan parasztnak becsnére, amire Temesváry szuró, maró tollal döfködött vissza. Nem vagyunk mi jöttment náció, — így replikázott vissza — mint az idegen országoknak reánk bocsátott vérszívó sáska-konventje és azért, hogy szürkankóban járunk, nem vagyunk bocskoros parasztnak, hanem nemesrangon élő, kiváltságolt

polgárok, egyedül a szent koronának hiveséges és módos jobbágyai!

Amikor a város kikerült a bécsi császári kamara igazgatása alól és saját ura lett maga magának, akkor viszont sok baja volt Temesváry főbírónak a szegedi „huszárvárba” — a palánkba telepített német és rác határőrökkel, akiket polgárosítottak és a tanács hatósága alá rendelték.

A jövevények sehogy sem akariak a tösgyökerező szegedi polgárság szokásaihoz idomulni és mindenáron magukhoz akarták ragadni a vezetést. Törökvéseiket a külső, nagy tanácsban a németek főrmenderje, Czinkiczer Jakab s a rácokét a Varasdról beszármazott Siskovics András horvát tanácsbeli pártolta, aki annyira huzott a fajtájához, hogy hivatalos titkokat árult el s a város levelesládájából okmányokat lopott a „rác náció” érdekében.

Hiába dorgálta Temesváry: Rendüljön meg az urban a megbánás és magabaszállás érzése, reszessenek belei és veséi attól, amit tett s ha jó utra nem tér, a hóhér torturája alá adom te kegyedelmedet és ha az sem használ, akkor a pallosjogot is uzusb veszem te kegyelmed hűtlenségben kapott fején.

Siskovics azonban javithatlan volt, igazi szláv vér: alattomos és vérszomjas. Az engedetlen rácter mérszét ujból kitért belőle: 1718-ban zendülést támasztott a tanács ellen.

Temesváry ismét maga elé citálta, megdorgálta és a főbenjáró vétséget szemére lobbanította. A lázadó tanácsnok ez alkalommal vérben forgó szemekkel, övébe tűzött handzsárját markolászva, szembeszállott a főbíróval és becsnérelő szidalmakkal árasztotta el a tanácsot.

Erre azután Temesváryt is elhagyta kedélyes